

سوال

امسال قصد نمودم از طریق مسجدی که تابع یک جمعیت شرعی است اقدام به قربانی کنم و همراه با چند نفر دیگر در قربانی یک گاو شریک شدیم. ما شش نفر بودیم و مبلغ ۲۰۰۰ لیر به جمعیت شرعی پرداخت شد و اقدام به خرید حیوان قربانی نمودند و برای هر گروه از مشترکان به اندازه‌ی تعدادشان قربانی خاص آنها را تعیین کردند. هر قربانی بر پنج یا شش یا هفت نفر، بر حسب قراری که قبلاً شده بود. اما پیش از صبح روز عید گاوی که برای قربانی من تعیین شده بود تلف شد و هیچ پولی به من پس داده نشد زیرا من این حیوان را خریده بودم و بعد از خرید و پیش از قربانی تلف شده بود. من هم قربانی دیگری پیدا کردم و گوسفندی را به قیمت ۱۰۰۰ لیره ذبح کردم. سوالم این است:

اولاً: در چنین حالتی کار درست چیست؟ ثانیاً: آیا این محروم شدنم از کار خیر به سبب گناهیانی است که مرتکب شده‌ام؟

پاسخ مفصل

الحمدلله.

۱- اگر انسان قربانی خود را تعیین کند و سپس این حیوان بدون هیچ کم کاری یا تعدی از سوی وی تلف شود هیچ چیزی بر عهده‌اش نیست. ابن قدامه - رحمه الله - در **المغنی** (۹/ ۳۵۳) می‌گوید:

اگر قربانی بدون هیچ سهل‌انگاری در دست وی تلف شود یا دزدیده شود یا گم شود چیزی بر وی نیست زیرا این امانتی در دست وی بوده و اگر تقصیری متوجه وی نباشد هیچ جریمه‌ای ندارد، مانند ودیعه نگا: الإنصاف مرداوی (۴/ ۷۱).

۲- اما اگر وی یا دیگری باعث تلف شدن حیوان شد، مقصر قیمت یا بدل آن را پرداخت می‌کند.

ابن قدامه - رحمه الله - در **المغنی** (۹/ ۳۵۲) می‌گوید:

اگر قربانی واجب را تلف کرد قیمتش بر گردن وی هست، زیرا آن از ارزشداران است، و قیمت بر اساس همان روز تلف شدن حیوان حساب می‌شود.

بنابراین، چیزی بر عهده‌ی شما نیست زیرا شما قربانی را تلف نکرده و در حفظ آن تقصیری متوجه شما نبوده.

اما آنچه پس از آن به نیت قربانی ذبح کرده‌اید کاری نیک است و ان شاءالله برایش پاداش می‌برید. هر چند لازم نبود که به جای قربانی تلف شده‌ی اولی چیزی ذبح نمایید اما مادامی که این کار را انجام داده‌اید ان شاءالله برای شما به عنوان تطوع

و اضافه بر خیر به شمار می‌رود.

در تلف شدن قربانی شما هیچ نشانه‌ای دال بر محرومیت شما یا مجازات الهی یا چنین چیزی نیست، و کسی چه می‌داند، چه بسا همین ابتلایی باشد که برایش پاداش ببری و این با وجود تلاش شما در انجام عمل خیر است و سپس همین که خداوند تقدیر کرده شما یک قربانی دیگر هم به جای قربانی اولی انجام دهید همه‌ی اینها ان شاءالله اضافه‌ی خیر و نیکی برای شماست.

شیخ الاسلام ابن تیمیه - رحمه الله - می‌گوید:

اراده‌ی قطعی اگر انسان همراه آن کاری که از دستش برمی‌آید را نیز انجام دهد در شرع به منزله‌ی انجام کامل یک عمل است که برایش ثواب یا عقاب انجام دهنده‌ی کامل است، کسی که همه‌ی کار مورد نظر را انجام داده تا آنکه برای آنچه خارج از محل قدرت اوست ثواب ببرد یا مجازات شود، مانند کسانی که در انجام اعمال نیک مشارکت و همکاری می‌کنند.

مجموع الفتاوی (۱/ ۷۲۲ - ۷۲۳) و همچنین نگا: مجموع الفتاوی (۲۳/ ۲۳۶).

از الله خواهانیم که از شما و دیگر مسلمانان بپذیرد.

والله اعلم.